

que explica la forma dissimilada *festica*, i arribà a donar peu a una pronúncia *feica*, per ultracorreció de l'occitanisme. Així apareix ja en el S. XIII, en un text reglamentador dels cavallers del Temple: «metges de surgia e *festica*», any 1268 (MiretS, *TemplH*, 548): on una part de la medicina està, doncs, diferenciada de la *s(ir)urgia*.

Però en el mateix Llull trobem cap als seus anys de Montpeller (anys setanta): «veem, sényer, que'ls metges qui obren per *feica*, que, com han errada lur metgia, sempre se'n tornen sobre lo malaute --- no veç neguna sciència ni neguna maestria en què hom obre tant a ventura com fa hom en *fejca*» (*L. de Contempl.*, 115, 11, 16); d'on derivà ell un verb *feicar* per 'medicar, curar': «los hòmens en paraýs sintran que lur cors no aurà mester a menjar ni a boure, ni a sanar ni a *feicar*», «com pot ésser que hom fa tantes maestries *feicant* e metjant a estorsre a mort corporal», id. (id., 99.15, 160); ço que no fou pas peculiar de Llull, que també ho trobem en la *Questa* de Reixac: «un hom vel<I> qui e<s>sats sabia de *fajca* e mol s'entra-metia de matgia» (189.2, traduïnt *fisque* de la *Queste* francesa).

Es pot observar tanmateix que l'omissió de la -s- no obeeia merament al sentiment general de correspondències fonètiques amb la llengua d'oc, en el tractament de la -d- (-c-, etc.) occitana, perquè hi ha en aquest cas concret el paralelisme amb *prexic*, *prexica*, *prexicar* responent als cat. ant. *preïc*, *preïca*, *preïcar* de PRAEDICARE. En el mateix llibre de Llull tenim també *fisià* (=fr. *physicien*, angl. *physician*); així mateix per al qui cura dels malalts (i en les *Ordinacions* del Cerimoniós, a. 1344, *CoDoACA* v, 79, *DAG.*); forma que en el *Fasset* (S. XIV) apareix simplificada en *fasià* (pronúncia probt. com *fessià*), v. 200 (*Rom.* xv, 222), el qual tant podria resultar d'una haplologia *si-si* > *si*, com de la contracció de dues vocals en hiatus *feicià* (dissim. de *feicià*).

Altes DERIV. i CPT. de *φύσις* i del verb *φύω*. *Fisic(a)* en el sentit modern, no estrany, com hem vist a obres de c. 1500, és clar en Lacav.: «*Fisica*: physica; *libres o materies de Fisica*, physica, -orum; *fisich*, perit en la *Fisica*, lo que pertany a la *Fisica* ---». *Fisicà*, -ans. *Fisical* [c. 1500].

Fisio- com a element prefixat, forma diversos cpts.: *fisiocràcia*; *fisiòcrata*; *fisiografia*, -ògraf, -ogràfic. *Fisiologia* [Lab., 1839], *fisiològic* (R. Turró, etc.); «que es refereix al funcionament de l'organisme, sobretot del cos humà», Fontserè, *Ci Fi. Nat.*, gloss., -òleg.

Fisionomia [Lacav.], deriv. de *fisiònom(o)*, pres del ll. *phisiognōmon*, -ōnis; aquest, del gr. *φυσιογνώμων*, -ώμωνος 'el qui sap jutjar la naturalesa d'una persona per la seva fesomia' (format amb *γνώμων* 'conceixedor'): tot seguit apareix un poc simplificat en *fisionomia* que ja es troba a fi del S. XIV en el *Terç* d'Eiximenis, i resta encara preferit en Lacav., Belv. i Lab.; però des d'antic es produeix una haplologia de les nasals consecutives (-n-m- > -m-) en virtut de la qual sorgeix la forma *phisomia* (Eiximenis, *Cercapou*, *NCl.* I, 31.14; i en un poeta del S. XV, *AlcM.*), i generalment,

dissimilant les vocals, *fesomia*, ja 1490, en el *Tirant* de Galba, i registrat (junt amb *fison-*) en Belv., Lab., etc.; al mateix temps, ja des d'Eiximenis, passa a designar, com a singular collectiu les 'faccions' mateixes d'una faç humana, forma i acc. amb les quals és avui la cosa usual en tots els nostres dominis dialectals (fins a Eiv., JCastelló, *Rond. Eiv.*, 54; *Ibiza y Form.*, 92) no menys que a Mall. i a tot el Princ.: «les *fesomies* les tenim tots per un mateix seguit d'enmascara-des», EmVilanova (*Cuentos Pop.*, 7); «fan perdre la *fesomia*», Verdager; MVayreda (*La Puny.*, p. 294); *fesonomiat* eiv. *DAG.*; *fisionòmic* ['savi en l'art de fisionomia', fi S. XIV, *Boeci*]; *fisionomista*.

Metafisica i *metafísic* [1502], veg. supra en *fisic*; de la frase grega *μετὰ τὰ φυσικά* 'després de la física', referent a les obres que va escriure Aristòtil després i partint de la Física.

Apòfisi, del gr. *ἀπόφύσις* 'rebrot, tany', 'sortint d'un os'. *Epifisi*, *ἐπιφύσις* 'excrecència'; *epifit*. *Hipòfisi* (la inclusió del qual en el *DOrt.* reclamava Fontserè, c. 1925), format amb el prefix *ὑπο-* 'sota'. *Simfisi*, format amb *συν-* 'juntament'.

Els següents són derivats i cpts. de *φυτόν* 'vegetal', derivat de *φύω*. *Emfiteusi*, pres del ll. *emphyteusis* id., derivat del gr. *ἐμψυτεύω* 'jo empelto': [*emfiteusis*, 1695, Lacav.] i en la var. *emphiteosim* ja en els *Cost-Tort.*; *emfiteuta*, ja *emphiteot*, *CostTort.*; *emfiteota*, 1383; «Eva --- ligà / a ses hereves, / ab fermes treves, / ab l'inferral, / lur special, / drach Lucifer: / d'ell, censaler, / *emphiteotes* / les féu a totes», JRoig (*Spill*, 10489), *emfiteuta* [Lacav.]. *Emfiteutic* [Lacavalleria]; *emfiteutal*; *emfiteuticari* [*emphiteoticari*, 1585, *CoDoACA* VIII, 490]. *Fito-*, forma prefixada del gr. *φυτόν* 'vegetal': *fitobiologia*, -geografia, -grafia, *fitologia*, tots ells ja en *SLitCosta*, 1868; *fitòsag* (*DOrt.*), *fitolacàcies* (només *fitolac* en *SLitCosta*), *fitotènia* (*DOrt.*), *fitotomia* (*DOrt.*), *fitozou*.

FISO-, element prefixat de compostos savis, del gr. *φῶσα* 'manxa, bufador, bufeta, bombolla', i del verb *φυσάω* 'jo bufo'. □ 1.ª doc.: *fisocèle*, *fisòstom* (amb *στόμα* 'boca'), *DFa.*; *fisòfor*; *fisocarp*. *Fisetèrids*, del gr. *φουσητήρ* 'el qui bufa', 'balena, cetaci' [*fisetera*, 1868, *SLitCosta*].

Fisomia, *fisionomia*, *fisionòmic*, *fisionomista*, V. *fisic* *Fisòstom*, V. *fiso-* *Fissa*, *fissar*, V. *fiçar* (*FITA*) *Fissi-* (i cpts. *fissidàctil*, *fissifoliat*, *fissilabre*, *fissipar*, *fissirostre*), *fissil*, *fissilitat*, *fissió*, V. *fendre* *Fissó*, V. *fiçó* (*FITA*) *Fissura*, *fissural*, V. *fendre* *Fistic*, V. *justet* *Fistó*, *fistonar*, *fistonat*, *fistonejar*, V. *festa*

FISTULA, pres del ll. *fistūla* 'canó o canonada d'aigua', 'tub', 'flauta'. □ 1.ª doc.: 1388 i en altres dos textos tècnics del S. XIV (*DAG.*, *AlcM.*), com la de la cala, exutori o *eixida* perquè surti la posterna i per a mals d'aspecte semblant.

DERIV.: *Fistular*. *Fistularíds*. *Fistulós*. *Afistular*, -lat; *infistulat*, *enfistolar*.

CPT.: *Cassiafistula* o *cassafistola* [S. XIII].